

PÁRTOK EGY ÉVVEL A VÁLASZTÁS ELŐTT

A REPUBLIKON INTÉZET TANULMÁNYA

TARTALOM

Bevezető.....	3
Fidesz: Elpártolt és visszaszerzett szavazók.....	3
Fiatalodás és nyitás a fidesz felé: A jobbik szavazótáborának átalakulása.....	9
A baloldal helyzete: széttartó pártok, integrálható szavazók.....	17
Az MSZP helyzete: bővülés a bizonytalanoknál, „elszívó hatás” az együtt részéről.....	19
Együtt 2014: merítés a szocialista táborból.....	22
Az ellenzéki összefogás esélyei.....	27

BEVEZETŐ

A 2012-es Pártok félidőben anyag után a **Republikon Intézet ismét arra vállalkozott, hogy – némileg a havi pártpreferencia adatok „mögé” nézve – a pártok szavazótáborát mélyrehatóan vizsgálja és bemutassa**¹. A mostani anyag elsősorban a változásokra koncentrál, a szavazótábor leírására csak az újonnan létrejött Együtt 2014 esetén került sor. Hasonlóan a korábbi anyaghoz, minden pártot a legérdekesebb, legrelevánsabb szempontból vizsgáltunk.

A Fidesz esetén a 2010 óta elveszített szavazók bemutatására fókuszáltunk, rámutatva arra, hogy mi történt e választókkal 2012 és 2013 között: kik tértek vissza a párthoz és kik maradtak bizonytalanok. A Jobbik esetén az elemzés a szavazótábor átalakulását mutatja be: a radikális párt ugyanis „lecsérélte” szavazóinak egy részét, a korábban elsősorban Kelet-Magyarországon erős párt területi támogatottsága kiegyenlítetté vált, ezzel párhuzamosan a korábbi szegényebb, vidéki szavazói helyére a városi középosztályból szerzett választókat.

A baloldal egy év alatt nagyot változott: létrejött egy új párt, ezzel párhuzamosan a megszűnés szélére sodródott a DK és az LMP. A baloldarról szóló részben röviden áttekintjük, mi történt az LMP és az MSZP szavazóbázisával, majd bemutatjuk az Együtt 2014 szavazókat, megvizsgálva a párthoz leginkább köthető – de kutatással eddig alá nem támasztott – állításokat. **Az elemzés végén a baloldali együttműködés esélyeiről, megvalósulásáról mutatjuk be a legfontosabb adatokat, amelyek reményeink szerint hozzájárulnak ahhoz, hogy realisabb alapokon folyjon a vita az ellenzéki pártok stratégiáiról.**

FIDESZ: ELPÁRTOLT ÉS VISSZASZERZETT SZAVAZÓK

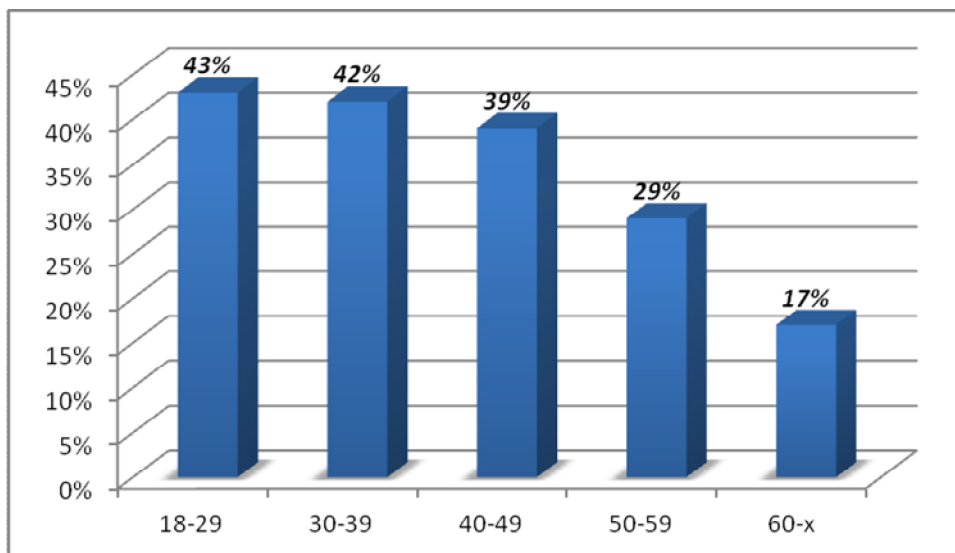
¹ Az elemzés alapjául szolgáló nagymintás közvélemény-kutatást 3000 fő személyes megkeresésével készítette az Ipsos Zrt; az adatok elemzését ezen a bázison a Republikon végezte el. A minta esetleges torzulásai a KSH adatai alapján kerültek súlyozásra, így a minta megfelelően reprezentálja a teljes szavazókorú népességet nem, életkor, iskolai végzettség, és településtípus szerint. A lekérdezés február 16 és március 4 között zajlott. A 2012-es kutatás alapján készült Pártok félidőben tanulmány az alábbi linken érhető el: <http://www.republikon.hu/upload/5000269/partok%20felidben.pdf>

A 2013 márciusában végzett kutatás szerint a Fidesz-KDNP szavazótábora az egy évvel korábbihoz képest kismértékben bővült, de még így is messze elmarad a 2010-es szintjétől. A bővülés iránya viszonylag egyértelmű: **a Fidesz sikeresen visszaszerezte a korábban elveszített szavazók egy részét**, erősödésének ez az elsődleges forrása.

A kormányzás félidejében, 2012 elején azt láttuk, hogy a 2010-es Fidesz-szavazók közel fele elhagyta a kormánypártot – igaz, többségük nem talált magának új pártot, csak bizonytalanná vált pártváltásában. A kétéves kormányzás akkor elsősorban a fiatalok, a vidékiek, az alacsonyabb iskolai végzettségűek körében okozott nagyobb szavazóvesztést, míg a jómódú, városi középosztálybeliek jobban kitartottak a kormány mellett.

A 2012 végén beharangozott és 2013 januárjában életbe is lépett rezsicsökkentés elsődleges célcsoportja a fent leírt szegényebb, elesettebb réteg volt, és a márciusi adatok arról tanúskodnak, hogy az akció sikeres volt: a Fidesz által visszaintegrált szavazók elsősorban ebből a rétegből kerültek ki. Ezzel az akcióval **a Fidesz ugyan a tavaly mért 44 százalékos elpártolási arányt 32 százalékra mérsékelte, ám ez továbbra is azt jelenti, hogy minden harmadik 2010-es Fidesz-szavazó ma nem voksolna a kormánypártra**. Mivel az a szám mintegy 900 ezer szavazópolgárt jelent, érdemes áttekinteni, **milyen karakterjegyekkel írhatóak le azok az elpártolt Fidesz-szavazók, akik a rezsicsökkentés hatására sem tértek vissza a párthoz**.

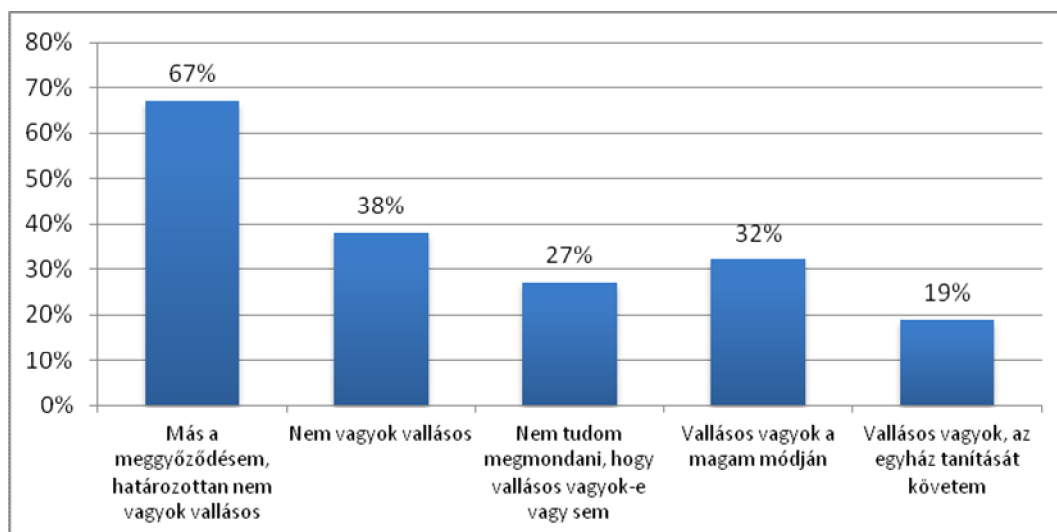
Az életkor szerinti különbség nemcsak megmaradt, de még szélsőségesebbé vált. Minél fiatalabb korosztályt nézünk, annál nagyobb a kormánypártot elhagyók aránya: míg a legidősebb, hatvan év feletti szavazóknak csak hatoda nem tart már a Fidesszel, **addig a 18 és 39 év közöttiek körében tizből négyen ma már nem szavaznának újra a Fideszre**.

1. ábra

Elpártolási arányok a Fidesz 2010-es szavazói között, korcsoport szerint

Szintén lényeges különbséget mutat a valláshoz való viszony: **az egyházaknak tett gesztusok jól láthatóan működnek a szavazók szintjén is.** Az egyházián vallásosok körében csak húsz százalékos az elfordulás aránya, ez a vallásos identitás csökkenésével nő : tízből négy nem vallásos 2010-es Fidesz szavazó már nem támogatja a pártot.

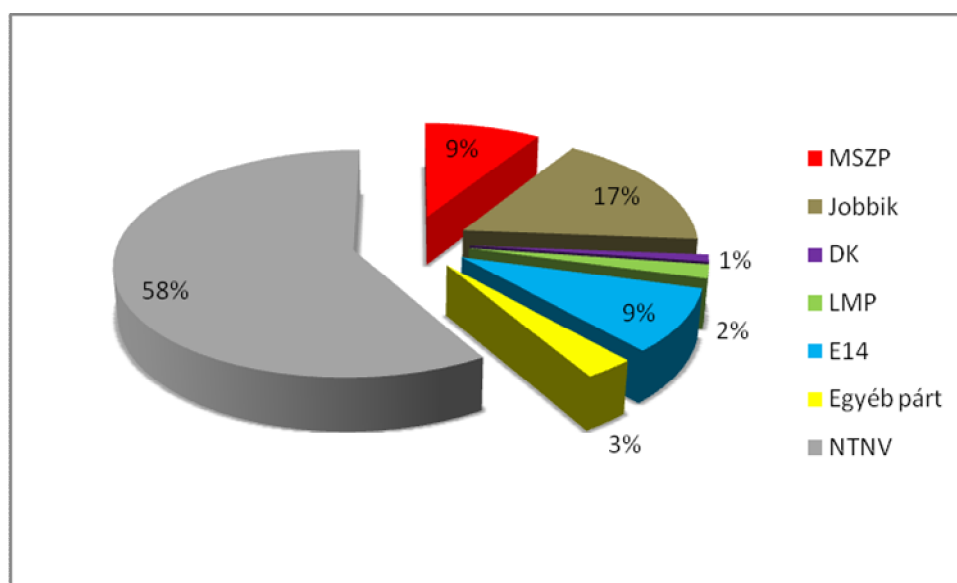

2. ábra

Elpártolási arányok a Fidesz 2010-es szavazói között, vallásosság szerint

Két területen, a jövedelem és a lakóhely típusa szerint a különbségek lényegében megszűntek: míg korábban a **vidéki szavazók, illetve az alacsony jövedelműek** kimagasló arányban hagyták ott a Fideszt, 2013-ra ezek a szavazók **visszatértek a párthoz**; e két szempont alapján nem látunk különbséget az elpártolt Fideszesek között.

Az elpártolt Fidesz-szavazók jelentős része továbbra is a bizonytalanok táborát erősíti: közel hatvan százalékuk nem tud, vagy nem akar pártot megnevezni. A jelenlegi pártok közül elsősorban a Jobbik profitált a Fideszből kiábrándult szavazókból: minden hatodik elpártolt fideszes ma a radikális párt szavazótáborát erősíti. Noha az **Együtt 2014** egyik fő célja a kormánypártban csalódott szavazók megszólítása, ebben épp annyira sikeres, mint az **MSZP: mindkét párt 9-9 százaléknyi szavazót tudott saját táborába integrálni.**

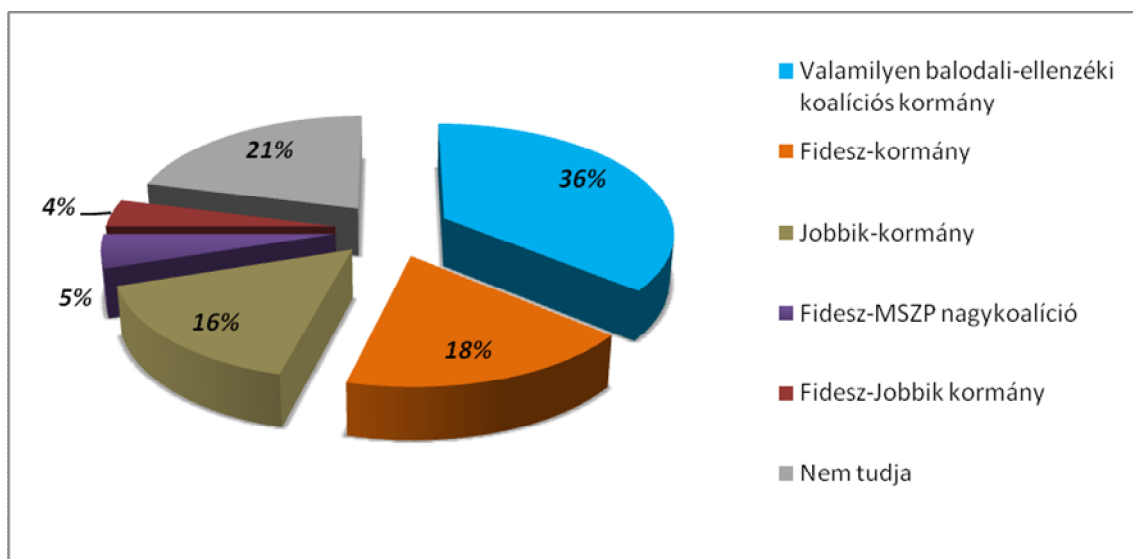
3. ábra

Az elpártolt Fidesz-szavazók jelenlegi pártpreferenciái

Bár a hét évvel ezelőtti pártpreferenciák mára alaposan átalakulhattak, beszédes az a tény, hogy túlnyomó többségében (háromból ketten) régi Fidesz-szavazókról van szó, akik már 2006-ban is a Fideszt választották. **Csak közel minden negyedik elpártolt Fidesz-szavazó voksolt**

korábban a szocialistákra – nagyjából ekkora ez a réteg, amit a kormányellenes baloldali pártok elsősorban meg tudnak szólítani.

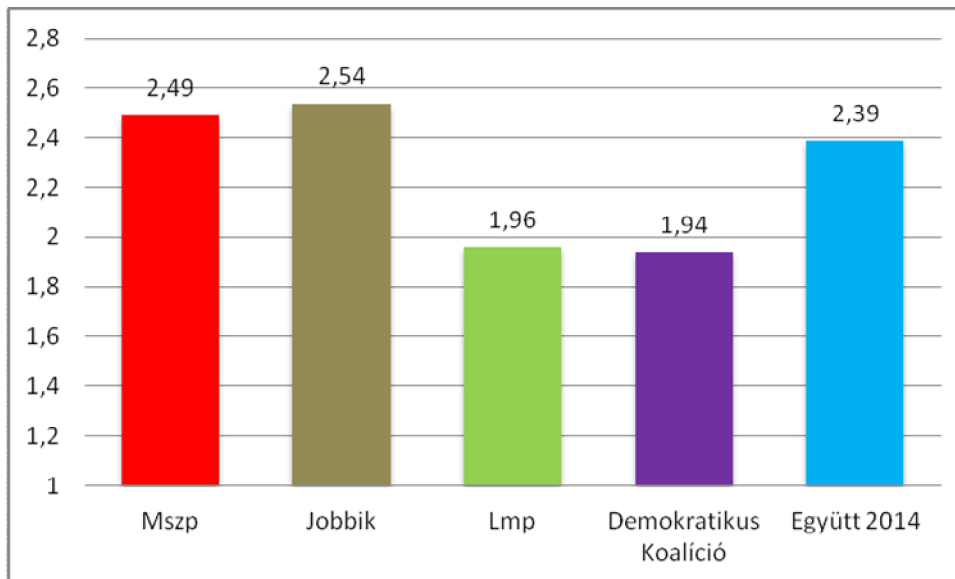
Noha ezek a szavazók pártválasztásukban bizonytalanok, a politikai folyamatok iránt nem érdektelenek: ha pártot nem is találnak maguknak, abban van véleményük, hogy milyen kormányt szeretnének látni az ország élén 2014 után. Ebből az látszik, hogy **az elpártolt fideszesek mintegy harmada inkább egy, a jelenlegi demokratikus ellenzéki pártok részvételével létrejövő kormányt szeretne látni.** A csoport hatoda leginkább a Jobbik kormányra kerülésének örülne. Hasonló arányban vannak azok is, akik ugyan jelenleg nem voksolnának a Fideszre, de azért annak örülnének, ha végül 2014 után is a jelenlegi kormány maradna hatalmon.

4. ábra

Milyen kormánynak örülnének 2014 után az elpártolt Fidesz-szavazók

Felmerül a kérdés, hogy ez a bizonyos baloldali-ellenzéki összefogás milyen formában lehet alkalmas az elpártolt Fidesz-szavazók megnyerésére: inkább az MSZP vagy inkább az Együtt 2014 felé húznak-e a választók – vagy épp az LMP az a párt, aki felé a leginkább nyitottak ezek a szavazók? A kutatás során minden pártról megkérdeztük a választókat: mennyire tartják valószínűnek, hogy 2014-ben szavaznának rá. **Az alacsony átlagértékek önmagukban a kiábrándultságot mutatják,** ám a pártok közti különbségek alapján érdemes rangsorolni, mely pártokat érzik magukhoz közel.

5. ábra

Szavazási valószínűségek az elpártolt Fidesz-szavazók között (1-7-es skála, átlagok)

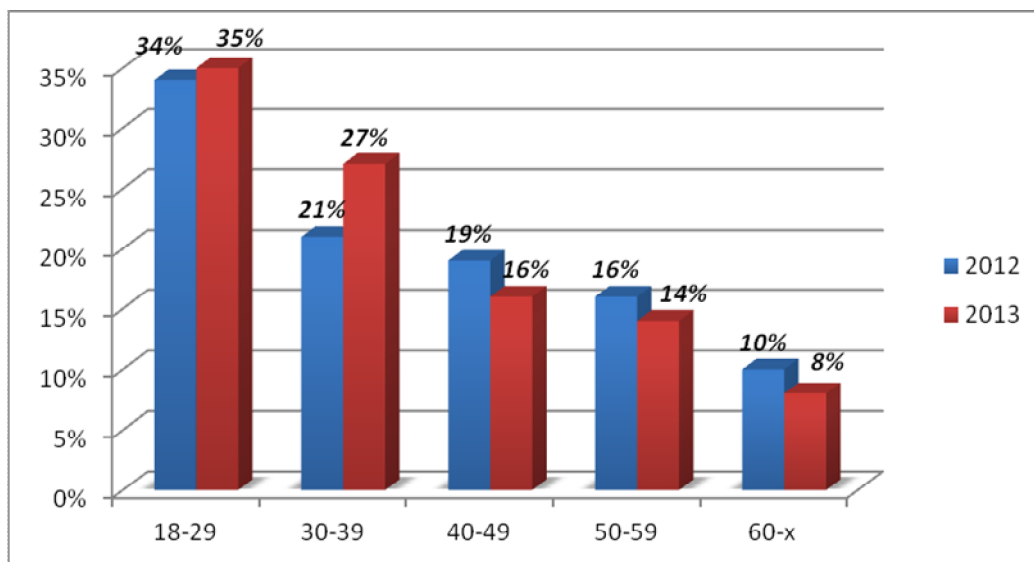
A valószínűségi átlagok alapján is látszik, hogy **a Jobbik jó eséllyel tud kiszakítani egy részt az elpártolt Fidesz-szavazók közül**, az ellenzéki pártok közül a radikális pártnál látjuk a legmagasabb átlagot. Ami a baloldali ellenzéki pártokat illeti, az MSZP valamivel lemaradva a Jobbik mögött és megelőzve az Együtt 2014-et végzett: ez alapján tehát **a szocialistákra valamivel nagyobb eséllyel szavaznának az elpártolt fideszesek, mint az Együtt 2014-re**. Tanulságos továbbá, hogy az LMP és a DK egyformán esélytelen a kiábrándult Fidesz-szavazók megszólítására.

A Fideszből kiábrándultak mintegy 900 ezer fős tömegéből jó kampánnyal mind a Jobbik, mind a jelenlegi baloldali ellenzék tudna profitálni – valamint érdemes azzal számolni, hogy e szavazók egy része végül visszatér a Fideszhez. A Jobbik e szavazók hatodára számíthat, míg a baloldal a szavazók harmadára – de fontos különbség, hogy a Jobbik felé tendáló szavazók határozottabbak a pártváltás irányában, mint a baloldallal szimpatizálók.

FIATALODÁS ÉS NYITÁS A FIDESZ FELÉ: A JOBBIK SZAVAZÓTÁBORÁNAK ÁTALAKULÁSA

Míg a 2010-ben parlamentbe került két új párt közül az egyik kettészakadva, frakció nélkül várja a 2014-es választásokat, a másik párt nagyjából stabilizálni tudta támogatottságát és biztos résztvevője egy következő parlamenti ciklusnak is. Tény ugyanakkor, hogy a Jobbik ennél sokkal nagyobb reményekkel nézett a jövőbe a 2010-es választások után: az ellenzék legerősebb pártja, a Fidesz első számú kihívója akart lenni. Ehhez azonban az elmúlt három év során nem került közelebb, **támogatottsága a teljes népesség tíz százaléka környékén stabilizálódott.** A 2012 őszen-télen számos botrány és kiválás sújtotta a Jobbikot, ami nem csak a növekedést gátolta, de a szavazótábor jelentős újrendeződéséhez vezetett. **Míg 2010 és 2012 között a Jobbik egy elsősorban Kelet-Magyarországon erős, inkább alsó-középosztályból szerveződő, a gazdaságilag aktívakra és az átmenetileg elszegényedett, munkanélküliekre egyaránt építő párt volt, 2013-ra egy területileg kiegyenlített, markánsan az aktív munkavállalókból álló, a középosztály felé tendáló párttá vált.**

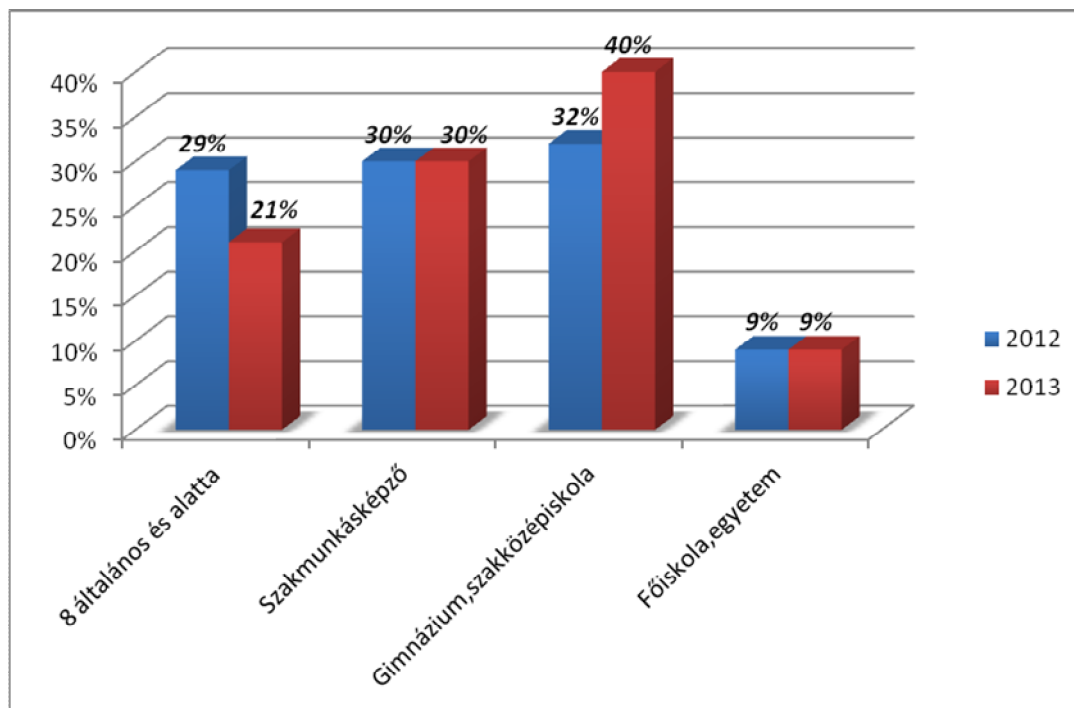
A Jobbik szavazótáboránál csak az LMP tudhatott magáénak fiatalabbat, ám 2013-ra a Jobbik még tovább „fiatalodott”: mára a szavazóinak több mint harmada 29 év alatti, míg a 18-40 éves összevont korosztályba tartozik a Jobbik szavazók 62 százaléka. **Ma kétségtelenül a Jobbik tudhatja maga mögött a legfiatalabb szavazótábort.**

6. ábra

A Jobbik szavazók korcsoport szerinti megoszlásának változása 2012-2013

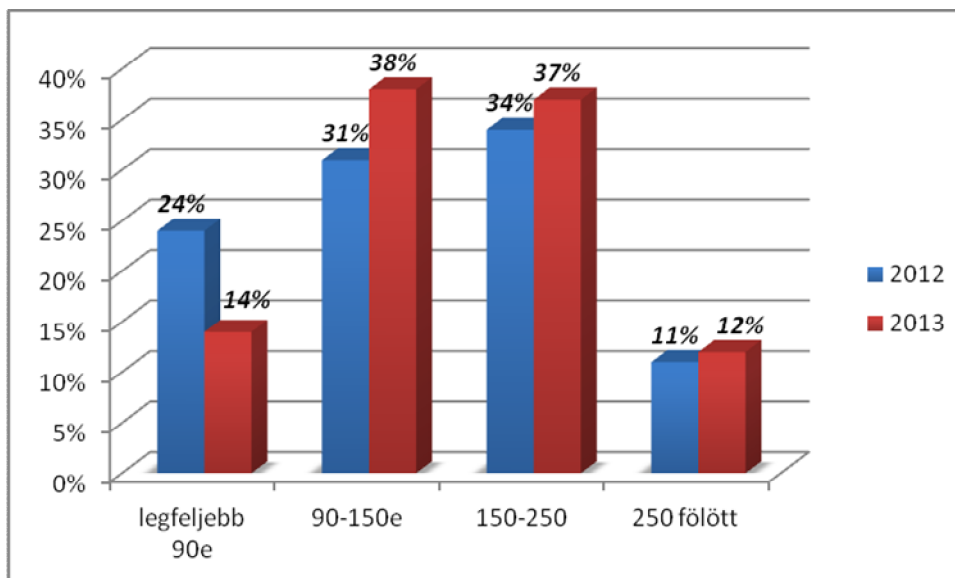
Némileg átalakult a szavazók iskolai végzettség szerinti összetétele is: bár a legmagasabb, diplomás végzettségű csoportban nem tudott javítani a pozícióját, számottevő mértékben bővítette a gimnáziumi érettségivel rendelkező szavazók arányát (32 százalékról 40-re), míg a legalacsonyabb, legfeljebb 8 általánossal rendelkező választók aránya 2013-ra ebben a pártban a legkisebb.

7. ábra

A Jobbik szavazók végzettség szerinti megoszlásának változása 2012-2013

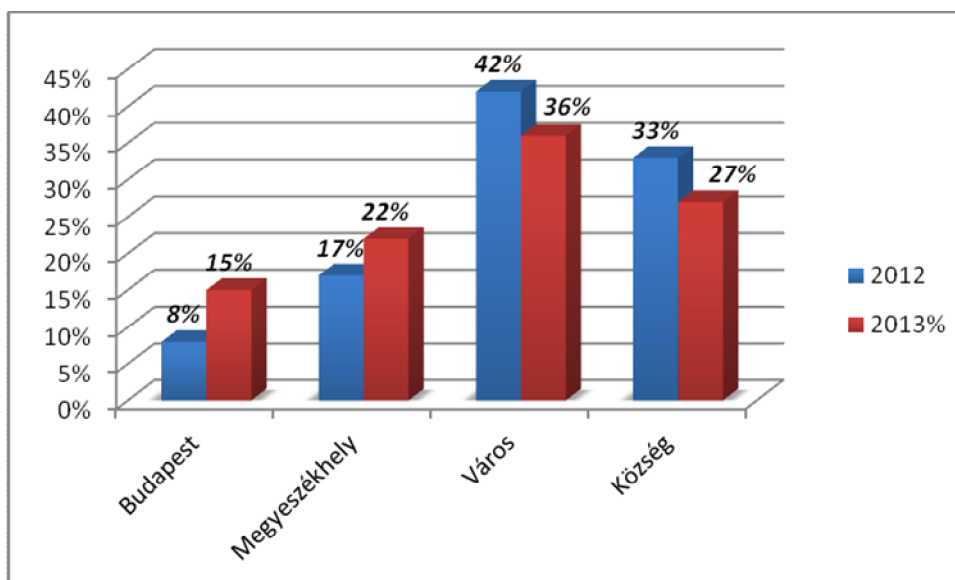
Jövedelmi helyzetük ezzel párhuzamosan sokat javult: míg egy éve a szavazók negyede tartozott az önbevallás alapján a legszegényebb helyzetet jelentő, legfeljebb 90 ezer forintos havi családi jövedelemből élők közé, addig ez az arány 14 százalékra csökkent. **Ahogy a végzettségben, úgy a jövedelmi helyzetben is középre tolódást látunk: az átlagos, 90-150 és az átlag fölötti 150-250 ezer forintos kategóriában és nem a leggazdagabb csoportban erősödött a Jobbik.** Azt látjuk tehát, hogy a szavazók magasabban képzettek és nagyobb jövedelemből élnek, mint egy évvel ezelőtt.

8. ábra

A Jobbik szavazók havi családi jövedelem szerinti megoszlásának változása 2012-2013

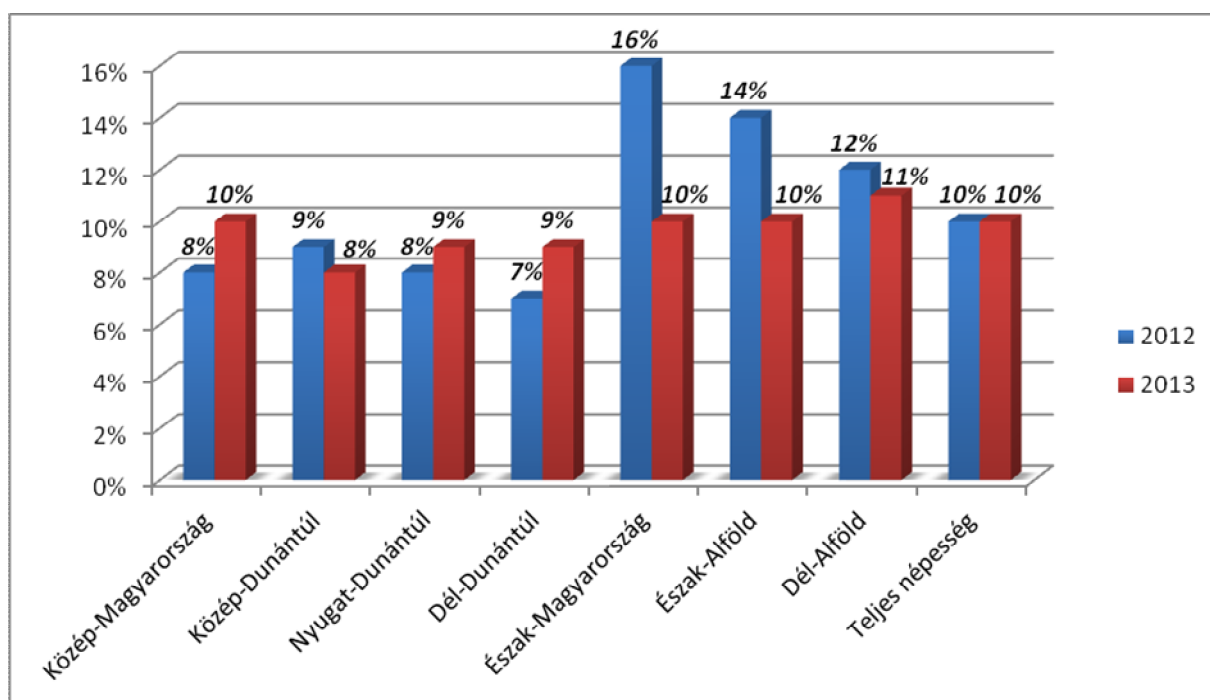
Az egyik legfontosabb változás a párt életében a fővárosi szavazók arányának **megduplázása**: míg 2012-ben a választóinak alig 8 százaléka élt Budapesten, addig mára ez az arány 15 százalékra nőtt. Kisebb arányban ugyan, de javította a megyeszékhelyen élők arányát is.

9. ábra

A Jobbik szavazók településtípus szerinti megoszlásának változása 2012-2013

Ennek a változásnak az árát a Jobbik Északkelet-Magyarországon fizette meg: míg 2012-ben azt láttuk, hogy Észak-Magyarországon a párt az országos támogatásának több mint másfélszeresére számíthatott volna, addig mára ezek a különbségek lényegében eltűntek, a Jobbik egy országosan kiegyenlített táborra tett szert. A területi előnyök elvesztése az új választási rendszerben döntő lehet: **az országosan stabil támogatottság következtében megtörténhet, hogy a Jobbik sehol sem lesz képes kihívóként szerepelni a Fidesszel szemben** és nem fog tudni egyéni választókerületi győzelmet szerezni.

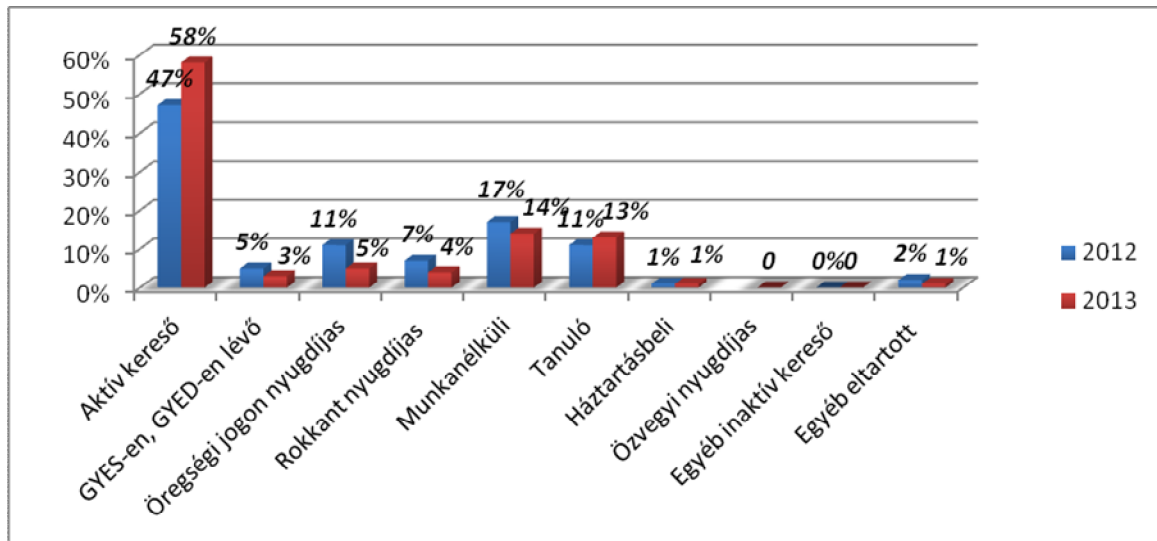

10. ábra

A Jobbik támogattságának változása, régióként 2012-2013

Az egyik legradikálisabb változást a szavazótábor összetételében a gazdasági aktivitásban találjuk: a Jobbikban már 2012-ben is igen magas volt a dolgozók, az aktív keresők aránya, ám ez az arány 2013-ban ugrásszerűen megnőtt: **a Jobbik szavazóinak 58 százaléka vallotta magát**

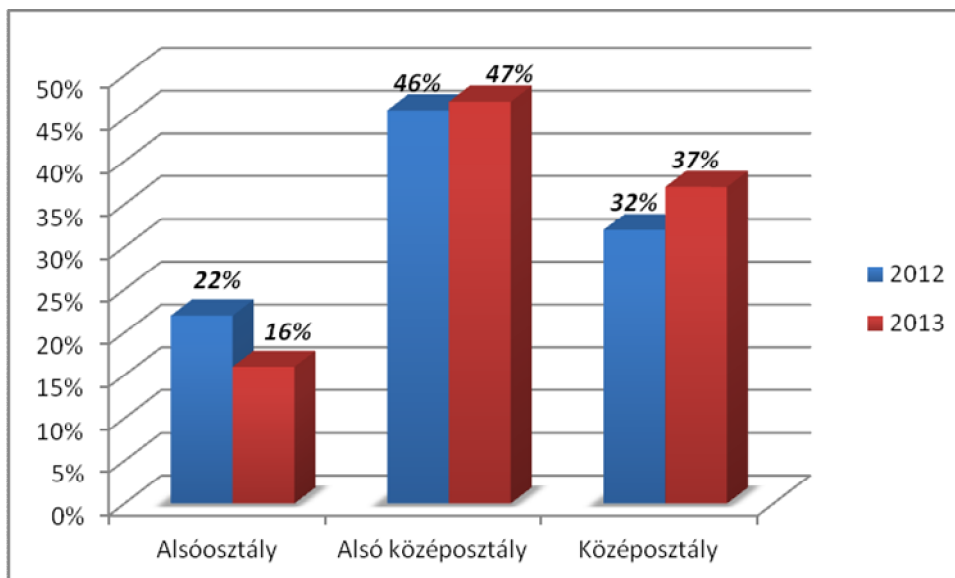
aktív keresőnek az egy évvel korábbi 47 százalékkal szemben. A táborban megfeleződött a nyugdíjas szavazók aránya és a munkanélküliek is valamivel kevesebben lettek.

11. ábra

A Jobbik szavazók gazdasági aktivitás szerinti megoszlásának változása 2012-2013

Amit a háttérváltozók mutatnak, azt kisebb mértékben, de a választók öndefiníciója is igazolja: az önbesorolás alapján mért társadalmi státusz szerint jelentősen csökkent az alsóosztálybeli válaszok aránya, míg egyre többen érezték magukat a középosztályba tartozónak.

12. ábra

A Jobbik szavazók társadalmi önbesorolás szerinti megoszlásának változása 2012-2013

Összességében azt látjuk, hogy a Jobbik szavazótáborából **eltűntek azok az inkább vidéki, alacsony státuszú kelet-magyarországi szavazók, akiket a 2010-es választások előtt a radikális párt – vélhetően – az MSZP-től csábított el** a jobb kormányzás ígéretével. Ezzel párhuzamosan viszont **a Jobbik sikeresen betört a városi-nagyvárosi, inkább középosztálybeli, jobb módú választók közé**, akik korábban elsősorban a Fidesz szavazói voltak.

Politikai önbesorolásukban a Jobbik szavazók nem változtak sokat: továbbra is markánsan jobboldalinak és elsősorban konzervatívnak tartják magukat; a szavazótábor fent részletezett változása után a koncentráció nőtt: a Jobbik-tábor homogénebb, mint egy évvel korábban. Választott identitás alapján látványosan **nőtt a magukat elsősorban erős nemzeti érzelműnek tartók aránya: 2012-ben ez 38 százalékot jellemezte, ma már 46-ot**. Ez az a legmagasabb arány, amit a kutatás során láttunk egy párt szavazói között láttunk, **a Jobbik szavazók identitása tehát egységesebb, mint bármelyik párt szavazóinak önképe**.

A Jobbik esetén rendszerint felmerül a Fideszhez fűződő viszony: van-e átjárás a két szavazótábor között, illetve erősödött-e ez az elmúlt időszakban? A legalkalmasabb ennek eldöntésére a másodlagos preferenciák vizsgálata, azaz megnézni, kire szavazna a Jobbikos

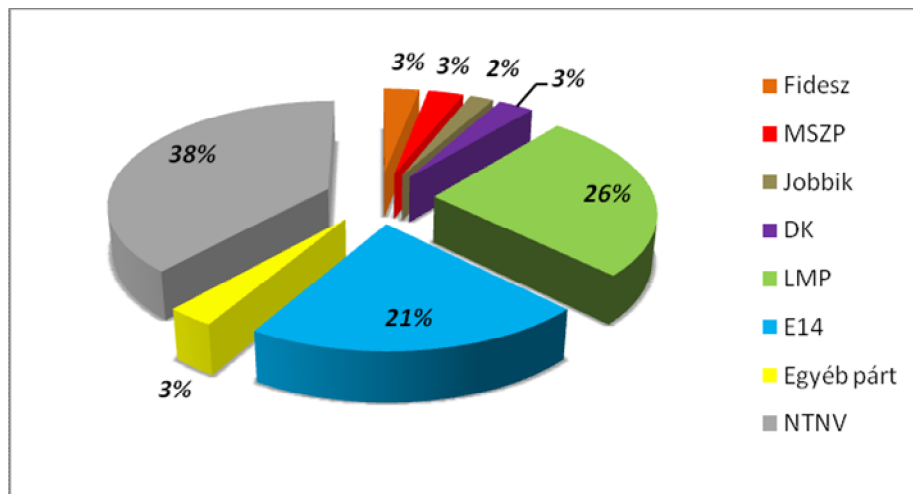
szavazó, ha pártja valami miatt nem indulna a választásokon. Noha a Jobbik szavazók – akárcsak a többi párt szavazója – többsége ilyen esetben nem tud, vagy nem akar megnevezni másik pártot, azok között, akik mégis megtették, a Fidesz érezhetően kedveltebb lett. **Míg 2012-ben a Jobbik szavazók csak 11 százaléka nevezte meg a Fideszt, mint második helyen támogatandó pártot, addig ez az arány 2013 márciusában 21 százalékra nőtt.** Beszédes továbbá az elutasítás ténye is: ha csak egyetlen pártot lehetett megnevezni, akire a Jobbik-szavazói nem lennének hajlandóak szavazni, akkor 2012-ben 40 százalék a Fideszt említette – ez az arány 31 százalékra esett vissza. Mindez az MSZP esetén viszont 37 százalékról 45 százalékra nőtt. **Ez az érték szintén arra a szavazói cserét támasztja alá, hogy a vidéki, korábban inkább az MSZP felé nyitott szavazók helyett érkeztek városi, középosztálybeli, a Fidesz felé nyitott szavazók a Jobbikba.**

A BALOLDAL HELYZETE: SZÉTTARTÓ PÁRTOK, INTEGRÁLHATÓ SZAVAZÓK

A baloldali ellenzéki oldal ma jóval töredezettebbek látszik, mint egy évvel ezelőtt ilyenkor. Az Együtt 2014 megjelenése, az LMP szétválása, új pártok létrejötte valamelyest új helyzetet teremtett. A kutatási eredmények azt mutatják, hogy 2013 elejére **a baloldalon két lényeges, ám nem egyforma súlyú szereplő van:** az MSZP és az Együtt 2014. **Az LMP szétválásával a megszűnés határára sodródott** (a teljes népesség 2 százaléka támogatja), míg a Demokratikus Koalíció az Együtt 2014 megjelenésével az 1 százalékos szintre zsugorodott. **Ami a többi szereplőt illeti (4K, Párbeszéd Magyarországért, Szema), ezeknél a pártoknál még akkor sem lehet mérni egy százalékot elérő támogatottságot,** ha nem spontán, hanem szavazólapos megoldással mértjük támogatottságukat – azaz a megkérdezettnek nem magától kellett felidéznie e pártokat, hanem egy meglévő listából választhatta volna ki. Az alacsony támogatottság miatt a fenti pártok közül egyedül a Lehet Más a Politika szavazótáboráról írunk részletesen, míg a többi pártra csak a baloldali együttműködés lehetőségeinek bemutatásakor térünk ki.

Lehet Más a Politika

A 2010-es LMP-szavazók alig több mint negyede voksolna ma újra az LMP-re: tizből négyen pedig nem tudják, kire szavaznának. **Az LMP az egyik nagy vesztese az Együtt 2014 megjelenésének: minden ötödik 2010-es LMP-szavazó ma már az Együtt 2014 szavazója.**

13. ábra

A2010-es LMP-szavazók mai pártpreferenciája

Elsősorban a párt amúgy sem nagy létszámú vidéki és idősebb szavazói pártoltak át az Együtt 2014-hez, ennek köszönhetően **az LMP végképp beszorult a fővárosba: a szavazók 44 százaléka él Budapesten**, míg vidéki községben csupán 13 – ilyen erős koncentrációt még a Demokratikus Koalíciónál sem látni. Bizonyos régiókból (Dél-Dunántúl és Észak-Magyarország) az LMP-szavazók teljesen eltűntek. A **Lehet Más a Politika szavazói jelenleg a legbizonytalanabbak**: alig harminc százalékuk venne biztosan részt egy választáson (az országos átlag 47 százalék). Ami a választók identitását illeti, a korábban egyértelmű liberális címke gyengülése mellett a zöld, környezetvédő identitás megerősödését látjuk, valamint duplájára nőtt a magukat szociáldemokratáknak tartók aránya.

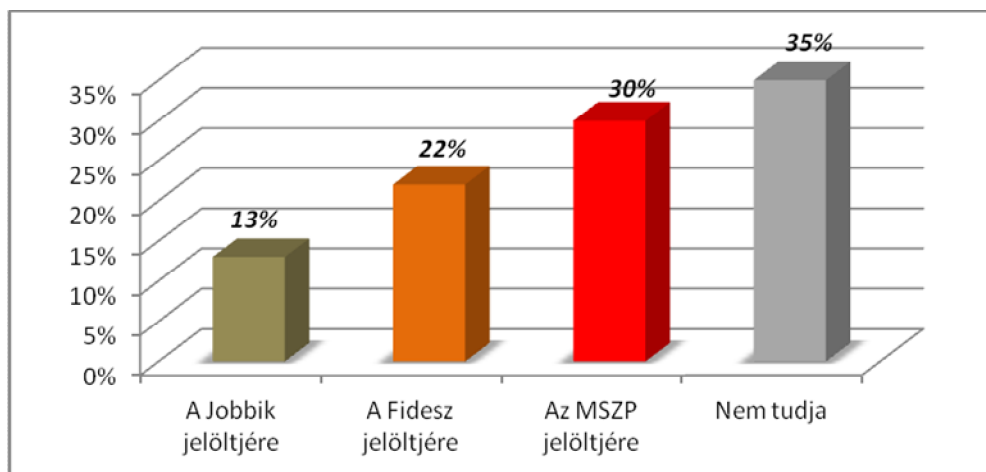
Mivel a jelenlegi mérések alapján kétséges az LMP parlamentbe kerülése (sőt, a fővárosba szorulás miatt az országos indulás is), érdemes áttekinteni, mit tennének az LMP-szavazók, ha pártjuk helyett más alternatívát kéne választani. **Az LMP-szavazók túlnyomó többsége** (több mint négyötödük) **valamilyen baloldali-ellenzéki pártokból létrejövő kormányt látna szívesen az ország élén 2014 után**, ezzel szemben Fidesz-kormányuknak csak öt százalék örülne. A különböző koalíciós kormányok közül természetesen azt a kombinációt támogatják, ahol az LMP is része a kormánynak, az viszont meglepő, hogy egy tiszta MSZP-LMP koalíciót jóval többen (59 százalék) támogatnak, mint a legszélesebb, MSZP-Együtt 2014-LMP-DK koalíciót (csak 25%).

Az LMP-szavazók következtelenek Bajnai és Mesterházy megítélésében: ha azt kérdezzük, melyikük alkalmasabb, hogy Orbán Viktorral felvegye a versenyt, úgy Mesterházyt tartják alkalmasabb kihívónak (**39 százalék Mesterházy támogatottsága, míg 32 Bajnaié**). Ha azonban egy közvetlen miniszterelnök-választáson valóban választaniuk kellene, akkor Bajnai néhány százalékkal jobb eredményt érne el Orbán ellenében, mint Mesterházy Attila. A volt miniszterelnök ugyanis 55, míg Mesterházyt 50 százaléknyi szavazatot kapna az LMP-szavazóktól.

AZ MSZP HELYZETE: BŐVÜLÉS A BIZONYTALANOKNÁL, „ELSZÍVÓ HATÁS” AZ EGYÜTT RÉSZÉRŐL

A kutatás tanulsága szerint az **MSZP továbbra is az ellenzéki oldal legnagyobb pártja**, még azzal együtt is, hogy a DK és az Együtt 2014 formájában **2010 óta két olyan párt is színre lépett, amelyik szavazóit elsősorban a szocialista párttól szívta el**. Az adatok szerint a szocialisták helyzete az elmúlt az év során átalakult: **az elvesztett szavazók elsősorban az Együtt 2014-hez csatlakoztak**. A szocialista tábor ugyanakkor más, korábban elvesztett szavazókat visszaszerzett, így mindenképp érdemes áttekinteni, kik jelenleg az MSZP-szavazói.

Az elmúlt év során az **MSZP-hez elsősorban az alacsonyabb státuszú, rossz anyagi körülmények között élő szavazók érkeztek**: vélhetően a párt hangsúlyozottan baloldali politikájának eredményeképp. A táboron belül nőtt a magukat romának, szegénynek és munkanélkülinek tartók aránya. A tábor bővüléséhez kötődik egy regionális dimenzió is: **a szocialista párt Északkelet-Magyarországon számottevően javította támogatottságát**, elsősorban a Nógrád, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyét magába foglaló észak-magyarországi régióban. Mindennek hatására párttámogatottság tekintetében az MSZP beérte a Fideszt, ráadásul a Jobbik meggyengülésével – hiszen ezekben a megyékben a Jobbik legalább olyan komoly ellenfél a szocialistáknak, mint a Fidesz – **ebben a régióban egy választási helyzetben az MSZP magabiztosan, akár önállóan is győzni tudna**.

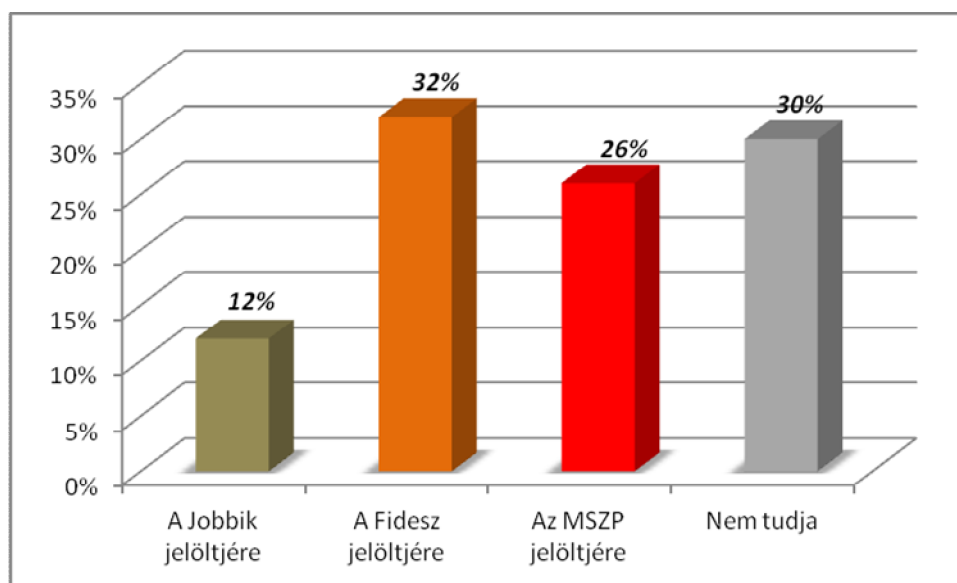

14. ábra

Kire szavazna, ha az alábbi egyéni jelöltek indulnának a választókerületben? Észak-Magyarországi régió

Ami a veszteséget illeti, a pártot számottevően érintette az Együtt 2014 megjelenése, méghozzá két szempontból is. Azt látjuk ugyanis, hogy a 2010-es MSZP-szavazók 15 százaléka ma az Együtt 2014-re voksolna, ráadásul ezen felül **az új párt megjelenése növelte a bizonytalanná váló MSZP-szavazók számát is. A veszteség azért is fontos, mert** nem egy felduzzadt, laza táborból váltak le szavazók – mint mondjuk a Fidesz esetén – hanem **olyan törzsszavazókról van szó, akik 2010-ben, a párt népszerűségének mélypontján is kitarítottak az MSZP-mellett.**

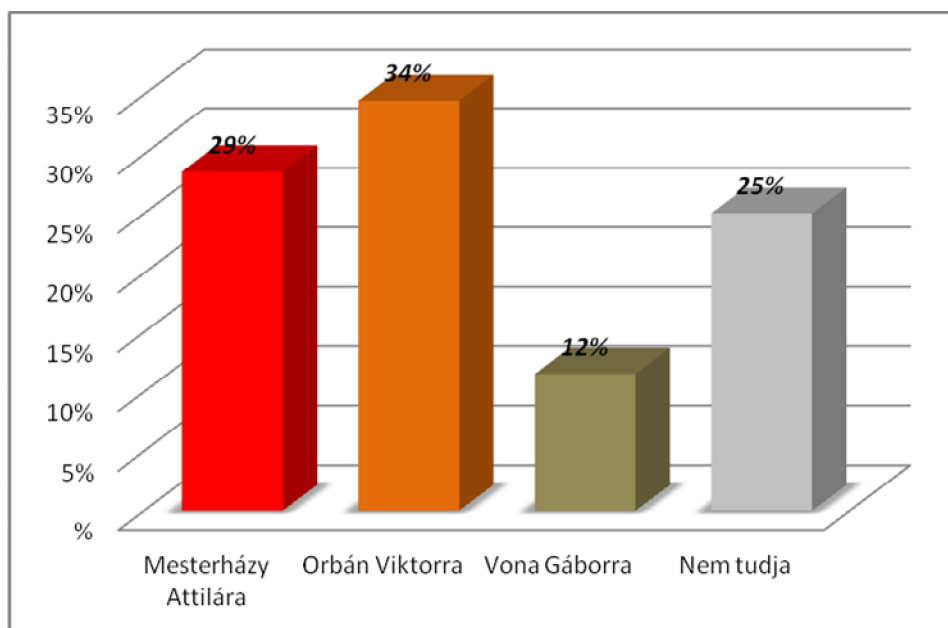
A pártválasztás bizonytalansága mellett az MSZP által potenciálisan megszólíthatók köre ma is jelentős. Ha **ugyanis konkrét választási szituációkon keresztül** kell megítélni a szocialistákat, akkor **az MSZP és a Fidesz jóval közelebb kerül egymáshoz,** mint azt a közvélemény-kutatások adatsorai mutatják. Ha az egyéni választókerületi indulást szimuláljuk, egy önállóan induló MSZP-s jelölt csak hat százalékponttal maradna le: 26 százalékot szerezne, míg a kormánypárti jelölt 32 százalékot.

15. ábra

Kire szavazna, ha az alábbi egyéni jelöltek indulnának a választókerületben?

Nemcsak az egyéni jelöltek feltételezett eredményét mértük, de rákérdeztünk a pártok lehetséges miniszterelnök-jelöltjeinek támogatására is. Ha Orbán Viktor, Vona Gábor és Mesterházy Attila között kéne választaniuk, az emberek 29 százaléka szavazna Mesterházyra.

16. ábra

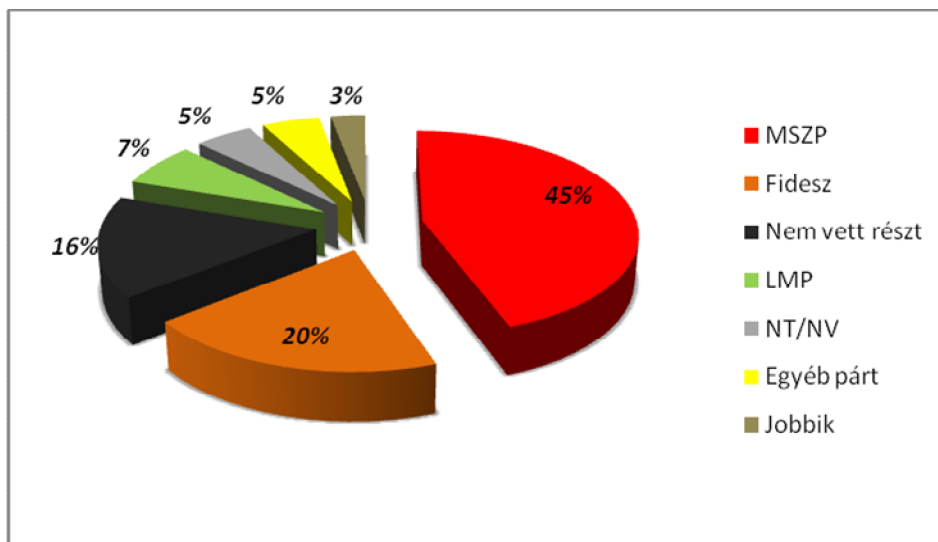
Kire szavazna, ha az alábbi jelöltek közül kéne miniszterelnököt választani?

A Magyar Szocialista Párt helyzete tehát az elmúlt egy évben alapvetően nem változott, **jelenleg is a legerősebb ellenzéki párt, ami a saját támogatón túl is tud szavazókat mozgósítani.** Az Együtt 2014 megjelenése ugyanakkor komoly kihívást állít a szocialista párt számára, szavazóinak egy kisebb része átpártolt, ám **a valódi problémát az Együtt okozta elbizonytalanodás jelenti.**

EGYÜTT 2014: MERÍTÉS A SZOCIALISTA TÁBORBÓL

Bajnai Gordon pártja a parlamenten kívüli erők közül a legerősebb, ám a baloldali-ellenzéki térfélen egy kisebb szereplő. A párt szavazóiról kevés információnk van, ahogy az Együtt 2014 integratív képességéről is, éppen ezért a kutatási adatok alapján érdemes megvizsgálni, milyen lehetőségek vannak a Bajnai Gordon fémjelezte új alakulatban.

Az egyik legfontosabb kérdés, hogy honnan érkeztek az Együtt 2014 szavazói: aktív, korábban is a baloldal pártjaira voksoló polgárokról van szó, vagy olyan rétegeket sikerült megszólítani, akik eddig távol tartották magukat a politikától? A 2010-es listás szavazat az előbbi teóriát igazolja: **a mai Együtt-szavazók közel fele korábbi szocialista szavazó, akik három éve az MSZP listájára szavaztak.**

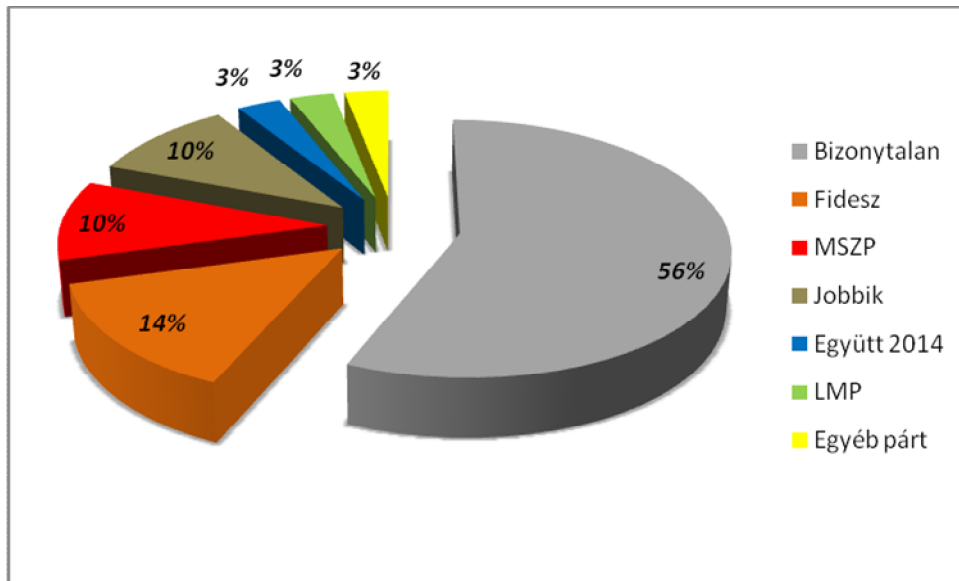

17. ábra

Az Együtt 2014 szavazóinak 2010-es listás pártválasztása

Az Együtt 2014 szavazóinak csak ötöde korábbi Fidesz-szavazó, **a kormánypártban csalódott szavazók integrálásában tehát nem volt sikeres a párt.** Hasonló a helyzet a korábban a választásoktól távolmaradókkal, arányuk harmada a korábbi MSZP-szavazók arányához képest. Az új szavazók megszólításának sikertelenségét jól mutatja, ha a másik irányból közelítünk: kire szavaznának ma azok, akik 2010-ben nem vettek részt a választáson? Többségük nem tud, vagy

nem akar pártot megnevezni, ám akik igen, róluk elmondható, hogy a Fidesz, az MSZP és a Jobbik sikeresebben szólította meg őket, mint az Együtt 2014 vagy az LMP.

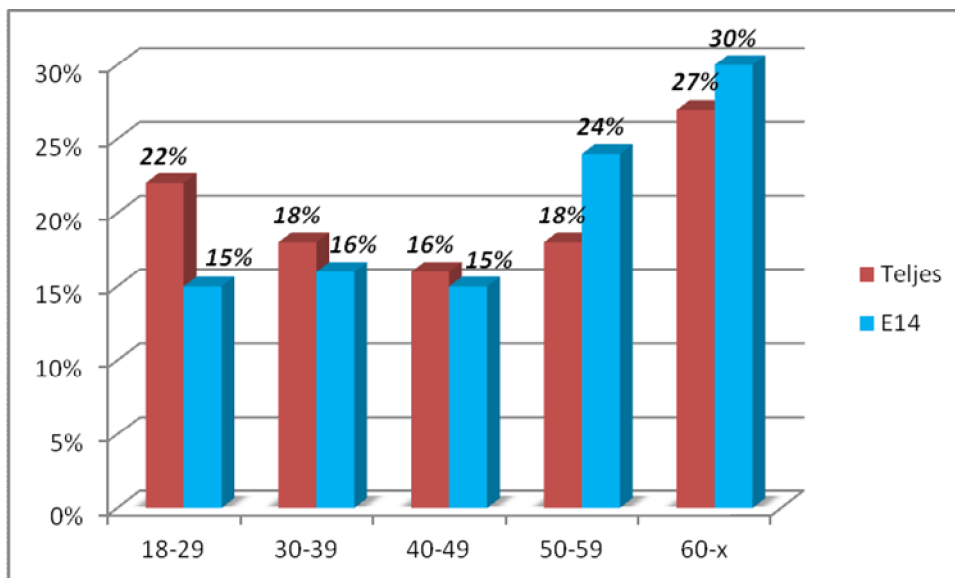

18. ábra

A 2010-ben nem szavazók jelenlegi pártpreferenciája

Az Együtt 2014 megjelenése így egyelőre inkább csak a baloldali tábor újrendezését hozta: szavazóinak többsége már létező baloldali pártoktól érkezett, elsősorban az MSZP-től és kisebb részben az LMP-től.

A párt idősödő szavazóbázissal rendelkezik, szavazóik mintegy harmada hatvan évnél idősebb, további negyede pedig az ötven és hatvan év közötti. Mindez azt jelenti, hogy csak a DK illetve az MSZP bázisánál fiatalabb az E14 szavazótábora, a legfiatalabb korosztály – elsősorban a 18-29 évesek – megszólítására egyelőre nem volt képes.

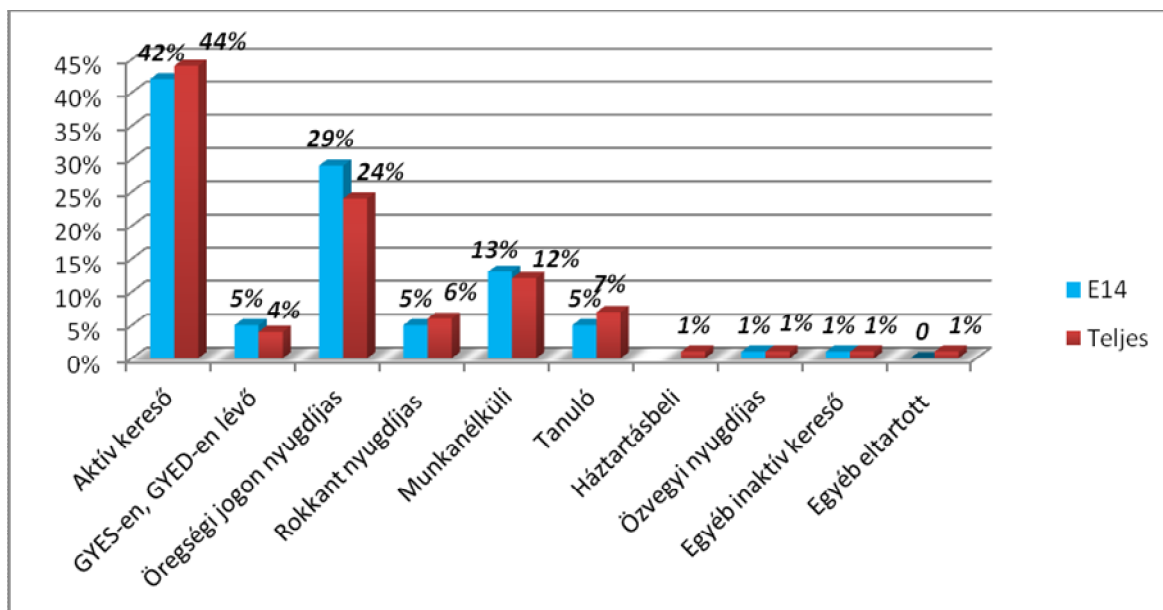

19. ábra

Az Együtt 2014 szavazóinak korcsoport szerinti megoszlása

Az Együtt 2014 elsősorban a fővárosi szavazók megnyerésében volt sikeres, míg a vidéki választók elmaradtak a párt mellől. Ezáltal az Együtt 2014 a korábbi SZDSZ-hez hasonló Budapest-centrikusságot mutat, szavazóinak több mint harmada (37 százalék) él a fővárosban, míg vidéki községekben csupán minden ötödik.

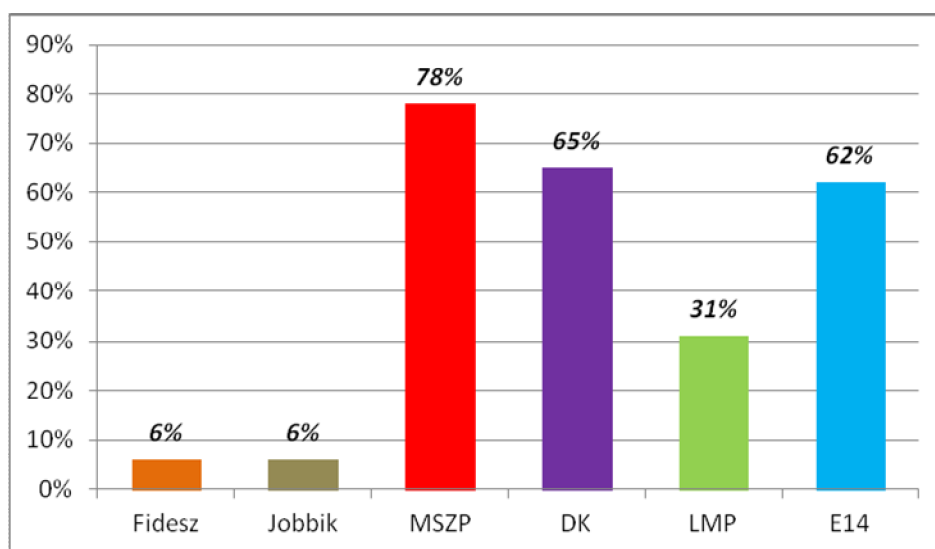
Az Együtt-szavazók több szempontból is párhuzamba állíthatók az elmúlt évek főváros-centrikus pártjaival: **azok a jellemzően fővárosi, magasan képzett, az átlagnál jobban kereső, idősebb szavazók, akik 2010 előtt az SZDSZ-t, majd később a DK-t vagy esetleg az LMP-t találták meg, jelenleg az Együtt szavazótáborát erősítik.** Fontos különbség ugyanakkor, hogy az Együtt szavazók között nem a gazdaságilag aktív, dolgozó emberek vannak átlag fölötti arányban, hanem a nyugdíjasok: a szavazók harmada öregségi jogon vagy rokkantsági alapon nyugdíjas.

20. ábra

Az Együtt 2014 szavazóinak gazdasági aktivitás szerinti megoszlása

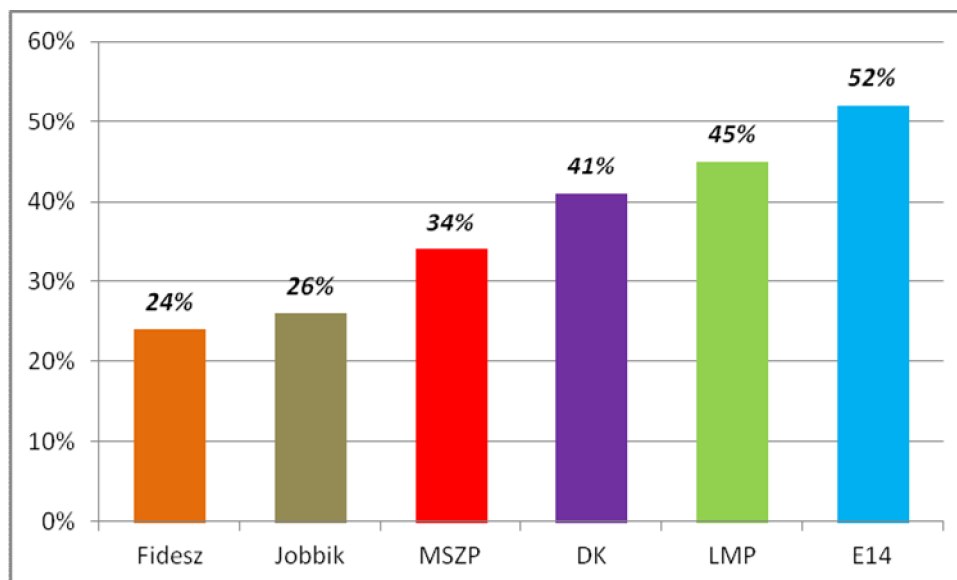
Az Együtt 2014 szavazótáborra jelenleg igen karakteresen a baloldali-liberális pólushoz kötődik. **Tízből hat Együtt-szavazó baloldalinak tartja magát**, míg a jobboldali önbesorolást húszból csak egy szavazó vallotta. **Ebben a tekintetben az Együtt 2014 egyértelműen az MSZP és a DK szavazóival mutat hasonlóságot.**

21. ábra

A baloldali önbesorolás aránya a pártok szavazói között

Hasonlóan karakteres a szavazók liberális azonossága is, minden második választó a liberális-konzervatív skála liberális pólusához helyezte magát. Ez azt is jelenti, hogy **minden más párt szavazóinál nagyobb arányban jelölték magukat liberálisnak az Együtt-szavazók**, viszont konzervatív szavazókkal csak elvétve találkozni.

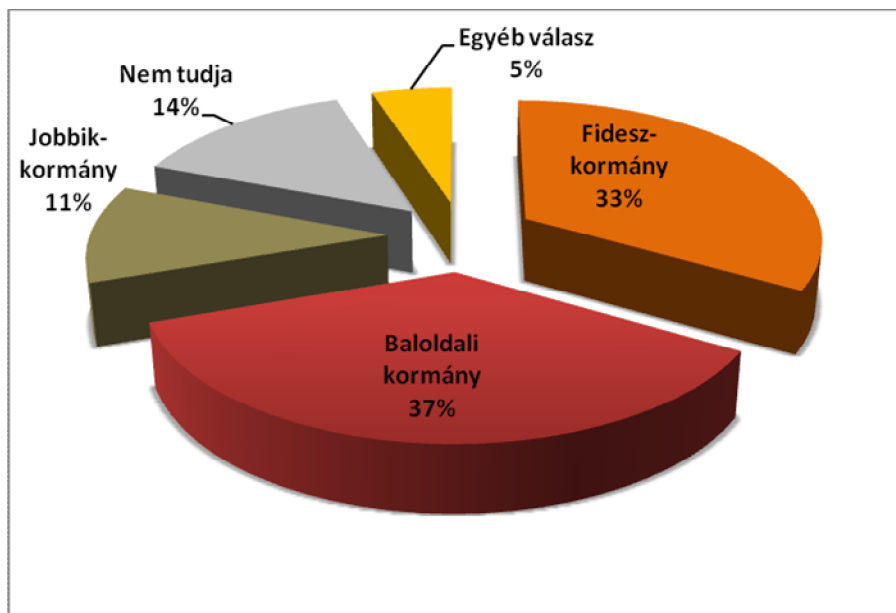
22. ábra

A liberális önbesorolás aránya a pártok szavazói között

Vegyes politikai örökséggel kell szembenéznie Bajnai Gordon miatt az Együtt 2014-nek. Egyfelől ugyanis a **Bajnai Gordon személyében egy viszonylag népszerű kormány vezető politikusát** tudhatják maguk mögött. A Bajnai-kormány megítélése ugyanis mind a teljes népesség, mind a bizonytalanok körében jóval kedvezőbb, mint az azt megelőző Gyurcsány-kabineté. Ezzel együtt viszont a választók nem tekintenek új, a politikából eddig kimaradt szereplőként az Együtt 2014-re: ezt a nézőpontot csak a népesség 15 százaléka vallja, míg **a megkérdezettek 56 százaléka szerint az Együtt 2014 politikusai többségükben ismert, a magyar politikát régóta alakító politikusok.**

AZ ELLENZÉKI ÖSSZEFOGÁS ESÉLYEI

Az Együtt 2014 megjelenésével a baloldali-ellenzéki oldal megosztottabbá vált, mint egy évvel ezelőtt volt. A kutatás legfontosabb tapasztalata, hogy **az Együtt megjelenése inkább bizonytalanságot hozott a kormányváltás akarók táborába, ahelyett, hogy új szavazókat mozgósított volna.** A legfontosabb kérdéssé az MSZP és Együtt 2014, illetve Mesterházy Attila és Bajnai Gordon szerepe vált. Mivel a két párt támogatottságának különbsége nyilvánvaló, a vita elsősorban arról szól, ki képes több szavazót megszólítani, ki képes integrálni az ellenzéki voksokat. A kiindulópont a pártok számára enyhe optimizmusra adhat okot: jelenleg **szűk többségben vannak azok, akik valamilyen, a jelenlegi demokratikus ellenzéki pártok részvételével létrejövő kormányt szeretnének.**

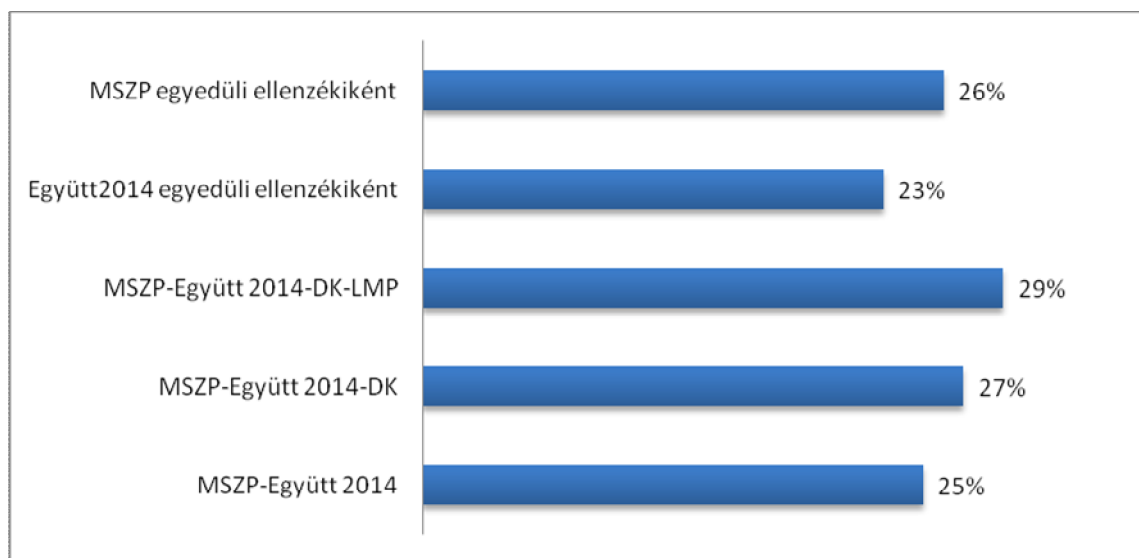

23. ábra

Milyen kormánynak örülne 2014 után? Teljes népesség

Sok múlik azonban, hogy milyen módon lehet elérni ezt a célt. A választásokat egyéni választókerületi szinten szimulálva kiderülhet, hogy a pártok szavazói hogyan reagálnának arra,

ha pártjuk egy összefogás részeként indulna, vagy ha olyan megállapodás születne, aminek eredményeképp pártjuk nem állítana jelöltet. Ehhez megkértük a kutatásban résztvevőket, hogy különböző indulók esetén döntsék el, melyik jelöltre szavaznának. A Fidesz és a Jobbik minden forgatókönyv állandó szereplői voltak, velük szemben indítottunk különböző összetételű és számú ellenzéki jelölteket, a teljes különindulástól egészen a legszélesebb összefogásig. A 24. ábra azt mutatja, hogy a különböző ellenzéki indulók a teljes szavazókorú népesség hány százalékának támogatását kapták meg a Fidesz, illetve a Jobbik jelöltjével szemben indulva.

24. ábra:

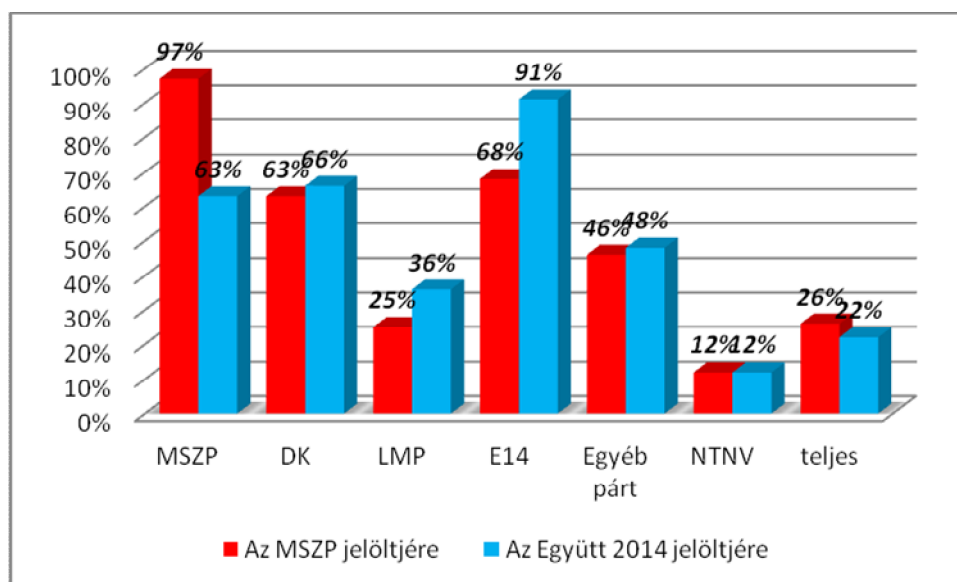
Összefoglalás: a különböző ellenzéki indulók támogatottsága (egy Fidesz- és egy Jobbik-jelölt ellenében)

A legnagyobb támogatottságot a legszélesebb összefogással induló jelölt szerzi: ha mind a négy párt egyetértésével indul a jelölt, akkor a teljes népesség 29 százalékának szavazatát tudja megszerezni. Az adatok azt mutatják, hogy **a szavazói integráció igen jól működik: az MSZP, az Együtt 2014 szavazói is igen magas (90 százalék körüli) arányban hajlandóak egy közös jelöltre szavazni**, míg a Demokratikus Koalíció szavazóinál ez az arány 70 százalék.

Az együttműködés szempontjából fontos látni viszont, hogy **a legszélesebb összefogással megvalósuló forgatókönyv csak három százalékponttal eredményez nagyobb támogatottságot, mint ha az MSZP egyedüli pártként indít el egy jelöltet** a Jobbik és a Fidesz

ellen. Ez azt jelenti, hogy az ellenzéki szavazatokat a szocialista párt önmagában is igen jól tudja integrálni: az **Együtt-szavazók kétharmada, a DK-szavazók 60 százaléka, de még az LMP-szavazók negyede is egy ilyen szituációban az MSZP jelöltjét választaná.**

Az ellenzéki pártok kormányváltó hangulatát jelzi, hogy **ha** ugyanebben a helyzetben **az Együtt 2014 indulna el egyedüli ellenzéki pártként**, gyengébb eredményt érne el, mint az egyedüli MSZP-s jelölt, de még így **is megszerezné a szavazatok 23 százalékát.** A gyengébb eredmény oka, hogy **az MSZP-szavazók valamivel kisebb arányban szavaznának az Együtt-jelöltre, mint fordítva, ráadásul az Együtt 2014 saját szavazói is bizonytalanabbak, mint az MSZP-szavazói, ha saját jelöltjükről van szó.** A szavazótábori megoszlásból az is látszik, hogy az Együtt-jelölt a bizonytalanok körében nem tud sikeresebb lenni, mint az MSZP-s jelölt, mindkét párt a bizonytalanok 12-12 százalékára számíthatna.

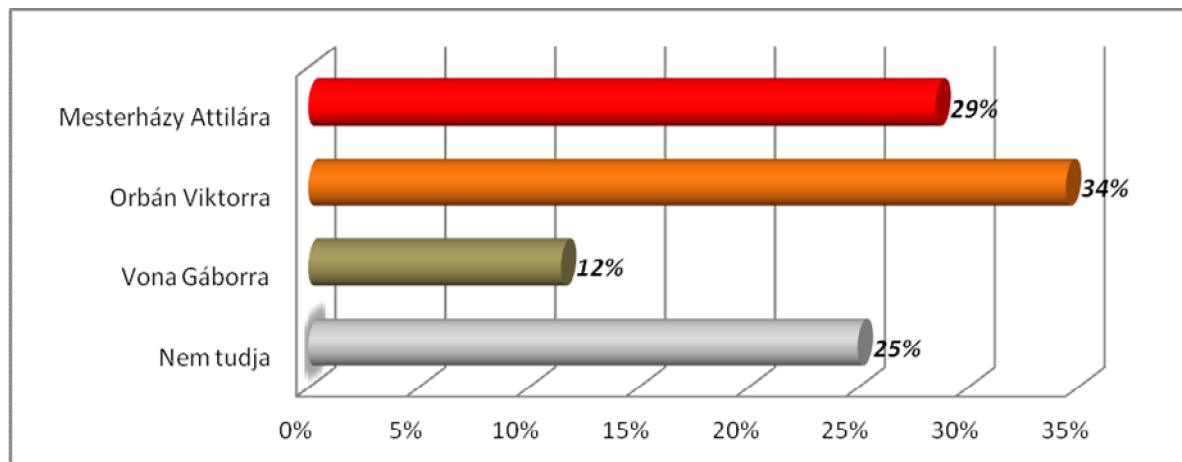

25. ábra

A Fidesszel szemben egyedül induló MSZP illetve az Együtt 2014 jelöltjének támogatási arányai az ellenzéki pártok, illetve a teljes népesség körében

Az egyéni jelöltek alapján tehát az látszik, hogy MSZP integráló ereje összességében jobban működik, mint az Együtt 2014 esetén: az MSZP-s jelölt 26 százalékot szerez a Fidesszel és a Jobbikkal szemben, míg az Együtt 2014 jelöltje csak 22 százalékot. Fontos tanulság továbbá,

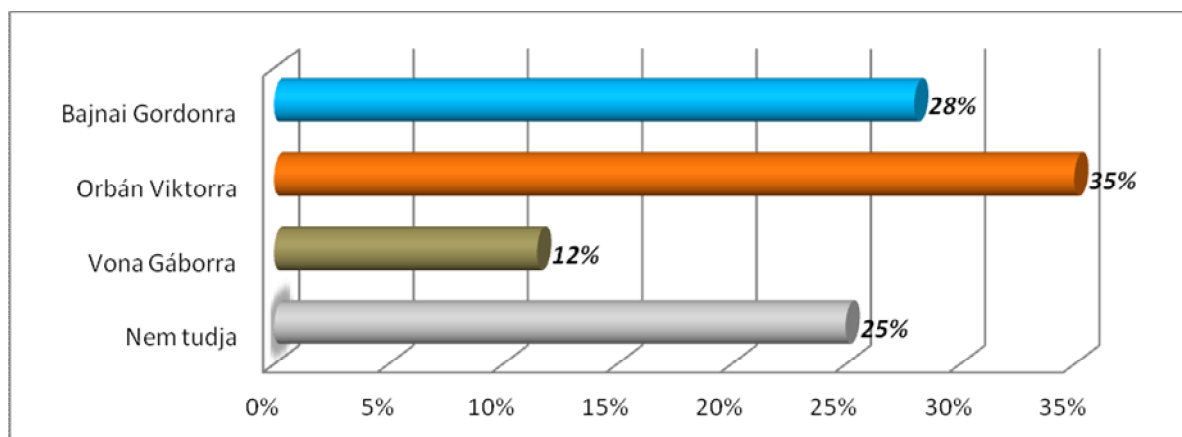
hogyan az egyedül induló MSZP-s jelölt és a legszélesebb összefogást megjelenítő MSZP-Együtt 2014-LMP-DK jelölt eredménye között csupán három százalékpont a különbség.

26. ábra

Ha a miniszterelnököt közvetlenül választanánk, az alábbi jelöltek közül kit támogatna? Teljes népesség

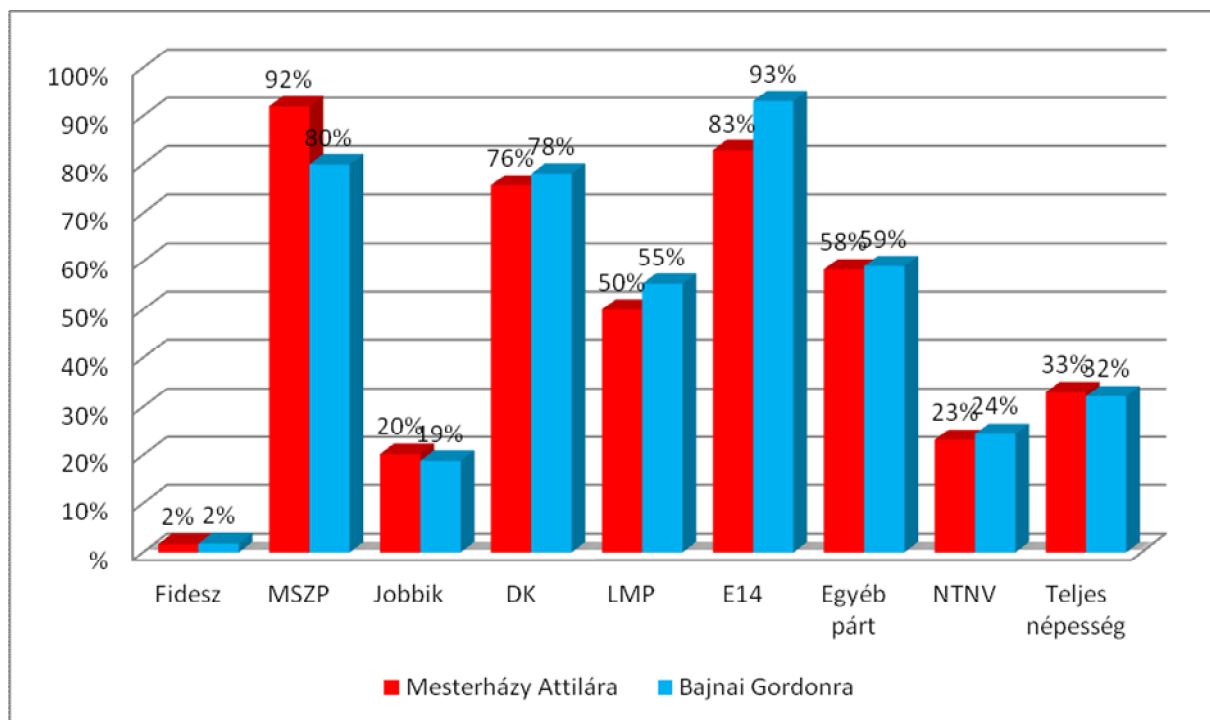
A pártok indulása mellett fontos kérdés a miniszterelnök-jelölt szerepe is. Ha egy reális választási helyzetet vizsgálunk, ahol **Orbán Viktorral és Vona Gáborral szemben indul Mesterházy Attila vagy Bajnai Gordon, utóbbi kettő támogatottsága gyakorlatilag megegyezik**: Mesterházy 29-34 arányban maradna alul Orbánnal szemben, míg Bajnai 28 százalékat kapna Orbán 35 százalékaival szemben.

27. ábra

Ha a miniszterelnököt közvetlenül választanánk, az alábbi jelöltek közül kit támogatna? Teljes népesség

Ahogy a 28. ábra mutatja, **Orbán Viktorral szemben teljesen eltűnik az MSZP-szavazók bizonytalansága**, és ugyanolyan magas arányban (92-93 százalék) támogatják Mesterházyt, mint az E14-szavazók Bajnait. Ami **a két tábor átszavazási hajlandóságát illeti, a különbség minimális**, a két szavazótábor igen magas arányban (80-83 százalék) szavazna a másik jelőltre, **nincs szó tehát arról, hogy Bajnai Gordont jobban támogatnák az MSZP-szavazók, mint Mesterházyt az Együtt-szavazók.**

28. ábra

Orbán Viktorral szemben melyik jelőltre szavazna? Mesterházy és Bajnai támogatottságának alakulása, pártpreferencia szerint

Az ellenzéki együttműködésnek ma elsősorban a bizonytalan szavazók megszólítására kell koncentrálnia: csak így győzhető le a Fidesz. A jelenleg baloldali-ellenzéki pártot támogató szavazók erősen elkötelezettek a kormányváltás irányába, ennek érdekében hajlandóak szavazni az ellenzéki jelőltre, lényegében függetlenül attól, hogy önálló MSZP-s jelőltként méretil meg magát, vagy egy szélesebb együttműködés keretében. Jól mutatja

ezt az a tény, hogy egy önálló szocialista jelölt és a legátfogóbb együttműködéssel indított jelölt eredménye között néhány százalékpont csupán a különbség. Fontos látni azonban, hogy egy-egy régiót leszámítva a Fidesz legyőzné ezt az ellenzéki jelöltet: a kormányváltáshoz elengedhetetlen tehát a tábor bővítése.

Ami az ellenzék vezetőjének kérdését illeti: Mesterházy Attila és Bajnai Gordon támogatottsága és alkalmassága lényegében megegyezik, egyforma erős kihívói Orbán Viktornek. A két szavazótábor kölcsönösen elfogadja a másik politikust: Bajnait ugyanakkora arányban támogatják a szocialista szavazók, mint ahogy Mesterházyt az Együtt 2014 választói.